

Klimaet på dagsordenen

Dansk klimadebat 1988-2012

Czeskleba-Dupont, Rolf

Published in:
Det ny Clarté

Publication date:
2015

Document Version
Peer-review version

Citation for published version (APA):

Czeskleba-Dupont, R. (2015). Klimaet på dagsordenen: Dansk klimadebat 1988-2012. *Det ny Clarté*, 10(28), 78-81.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@ruc.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

KLIMAET PÅ DAGSORDENEN

BOGTITEL Klimaet på dagsordenen. Dansk klimadebat 1988-2012
FORFATTER Oluf Danielsen
FORLAG Multivers Academic, 2015, 733 sider, 388,00 kr.
ANMELDER Rolf Czeskleba-Dupont

Foreliggende doktorafhandling i kommunikationsvidenskab forsvarede Oluf Danielsen (OD) i marts 2015 på Roskilde Universitet. Uden for murene, på den danske debatside 'klimadebat.dk', blev den modtaget med beskeden fra 'klimanægtere' om, at det er solen der forstyrrer klimaet – og ikke menneskeskabte udledninger af drivhusgasser. OD nævner både avisartikler, der længe omtalte danske solplet-forskeres påstande om solens indviklede påvirkning af klimaet på jorden, men nævner også dem, der fortalte, hvordan de var blevet afvist, sidst med et eksperiment på partikel-forskernes CERN-laboratorium ved Geneve. Det havde debattørerne ikke fået fat i.

Allerede i 2009 påpegede Peter Kemp og Lisbeth Witthøft Nielsen i deres bog *Klimabevidsthedens barrierer* mediernes rolle i at skabe et angstprovokerende meningskaos.¹ Nærværende afhandling prøver – en besværlig opgave – at ordne dette kaos ved at dokumentere og afkode det meningsunivers, som danske dagblade udspandt i undersøgelsesperioden. Tiden strækker sig fra bladenes omtale af dannelsen af FN's klimapanel (IPCC) i 1988 over Rio-konferencen for miljø og udvikling i 1992 indtil efter Rio+20 i 2012. I denne periode dækkede journalisterne i alt 18 årlige COP-møder (COP står for Conference of the Parties, d.v.s. deltagerne i FN's Klimakonvention fra Rio), der begyndte med COP 1 i Berlin 1995. Her viste sig allerede grundlæggende modsætninger mellem olie-eksporterende lande, der kun ville have erstatning for overgreb mod deres salgsforretning, og regeringer, der ville i gang med substantielle forhandlinger om en fælles klimapolitik. Det lykkedes mødets vært, den daværende tyske miljøminister Angela Merkel, at forhindre en total blokade ved at tilvejebringe 'Berlin-mandatet' om at forhandle videre frem mod COP 3 1997 i Kyoto.

Som tak blev Bonn valgt som sekretariatsstedet for nævnte klimakonvention (UNFCCC).² Den indeholder de grundlæggende principper, som forpligter staterne til at nedbringe udslip af drivhusgasser til et ikke mere faretruende niveau, herunder forsigtighedsprincippet, der siger, at man ikke skal vente, indtil ligene er på bordet, inden afværgeforanstaltninger iværksættes. Samt en anerkendelse af udviklingslandenes mindre forpligtelse til at gøre de store indhug i udledningerne, før de har oparbejdet midlerne til det. Alle FNs lande har tilsluttet sig denne konvention, inklusive de Forenede Stater af Amerika.³ Da konventionen så via Kyoto-konferencen

1 Kemp, Peter og Lisbeth Witthøft Nielsen. 2009. *Klimabevidsthedens barrierer*. København: Tidene Skifter

2 Se artiklen om klimakapitalismen andetsteds i bladet

3 Czeskleba-Dupont, Rolf. 2014. "Klimadiplomatiets afveje i Kyoto-processen", *IPmonopolet* 20.udgave, maj 2014, ss. 22-25

skulle udmøntes i operationelle anvisninger, viste USA sig imidlertid som en hæmsko, idet spillet begyndte med først at kræve u-landene (et vidt begreb, der dækker over både periferien og semi-periferien eller mellemindkomst-landene) med til nedskæringen af CO₂-udledninger. Desuden støttede USA et forslag om at inddrage drivhusgas-balancen fra landenes økosystemer, herunder skovene, i regnskaberne over drivhusgas-udslip, som Australien indbragte allersidst i Kyoto-forhandlingerne.⁴

Det fremgår af materialet i Danielsens afhandling, at dette spørgsmål om biologiske dræn (sinks) og kilder (sources) for luftforureningen med CO₂ var gift for forhandlingerne. Den tyske miljøminister Jürgen Trittin kaldte det sarkastisk for en 'Sinksgivingday', da sagen i november 1997 var blevet accepteret. Året efter meldte en rådgivningskommission for den tyske regering sig på banen med en vægtig rapport plus pressemeddelelse, der advarede mod disse tvivlsomme mekanismer⁵. Blandt andet med argumentet om, at fotosyntesen ved stigende globale temperaturer vil halte bagefter planternes respiration, d.v.s. frigivelse af CO₂. Svend Auken havde desuden gentagne gange vendt sig mod den svindel med CO₂-kvotehandelen, som US-amerikanerne krævede. Begge dele var medvirkende til, at forhandlingerne på COP 6 i Haag december 2000 brød definitivt sammen. Der måtte indkaldes til et midtvejsmøde i Bonn i sommeren 2001, det såkaldte COP 6.5. Her blev der under fravær af Svend Auken og efter udmeldelsen af USA af Kyoto-protokollen forberedt et kompromis, der senere har vist sig at forvanske de ellers mere ædruelige regnskaber over udstødningsgasser og skorstensemissioner grundlæggende.

Den minutiøse gennemgang af avisernes reportager i afhandlingen indebærer mange gentagelser, dog altid med journalistiske nuancer. Perioden fra omkring 1990 til 2012 bliver gennemgået to gange: først ved at sammenligne og kategorisere Informations (IF) og Weekend-Avisens (WA) dækning af klimastoffets naturvidenskabelige kernespørgsmål, herunder de danske skeptikers særkende med solplet-historien, som WA omtalte udførligt; dernæst ved minutiøst at gennemgå fem dagblades (foruden IF og WA Berlingskes, Politikens og Jyllands-Postens) klimareportager fra de årlige COP-møder.

Hvad der for OD er væsentligt at medtage, afgør han således: "I forhold til de lange forhandlinger har fokus været på processen og resultaterne." Vi får således vurderinger af diplomatsprogets (for ikke at sige: omsvøbs-departementernes) betydning for, at forhandlingerne overhovedet kunne fortsætte. En sammenfattende tabel dokumenterer i alt syv aftaler, der blev resultatet, sidst i Doha 2012 en aftale om at sætte alt ind på COP 21 her i 2015. Meget andet omtaler OD kun i betinget form: "Alternative konferencer, gadedemonstrationer med anholdelser, sikkerhedsforholdene ved møderne, pressens arbejdsvilkår, interview med toppolitikere, levevilkårene i konferencebyerne, tekniske løsninger på opbevaring af

4 Flinnery, Tim. 2006. *Vejrmagerne. Det menneskeskabte klima*. Charlottenlund: Ries

5 German Advisory Council on Global Change (WGBU). 1998. Special Report. *The accounting of biological sinks and sources under the Kyoto protocol. A step forwards or backwards for global environmental protection?* Bremerhaven: WGBU

CO₂, biobrændsler grad af CO₂-neutralitet, bilfabrikkernes syn på fremtiden for elektriske biler m.v. indgår kun, hvis der er direkte forbindelse til forhandlingernes fremdrift eller stilstand.” (s. 641)

Den kritiske periode med forhandlingernes sammenbrud omkring år 2000/2001 bliver desværre i indholdsfortegnelsen fremstillet noget knudret. Medens de øvrige COP-møder danner overskrift hver gang, henvises der til COP 5 i Bonn 1999, COP 6 i Haag 2000, COP 6.5 igen i Bonn juli 2001 og COP 7 i Marrakesh december 2001 under et som 'færdiggørelsen af Kyoto-protokollen – COP 5 til COP 7'. Man skal bruge luppen for at kunne finde ud af kriseprocessen. Først en knap 25 sider lang opgørelse af kodede hovedbudskaber sidst i bogen dokumenterer, hvordan de fem aviser har informeret om substans-spørgsmål, herunder problemet med godskrivelsen af 'rabatter' for lande med et netto-overskud af CO₂-optagelse i biologiske dræn (sinks).

Spørgsmålet drillede den forrige danske regering, idet den ville ”vise eksemplets kraft og sikre, at danske virksomheder fortsat kan befinde sig i frontfeltet, når det drejer sig om udvikling af klimavenlige, grønne teknologier.” OD noterer hertil i sin i august 2013 afsluttede afhandling: ”Regeringen havde også stillet en samlet 'Klimaplan 2012' i udsigt... Ved folketingsårets slutning i juni 2013 er planen imidlertid ikke kommet endnu. Måske skyldes det forskeres kritik af den store satsning på biomasse for ikke at være så klimavenlig som forudset i energiplanen” (s. 619), nemlig planen fra november 2011 'Vores energi'. Dette spørgsmål drøftes desværre ikke videre. Og slet ikke, om kritikken var/er berettiget, og hvad den betyder for danskernes kollektive ambitioner om hurtigst muligt at blive 'CO₂-neutrale.' Dette resulterer i, at læseren kan føle sig fortabt i datamængden.

OD bruger en række sociologiske teoretiseringer for at få hold på, hvorfor spekteret i de offentliggjorte meninger om klimaspørgsmålet er så broget. Hertil hører en række typiseringer af miljødiskurser og naturopfattelser. Svagheden ved dette valg viser sig ved den komplette underkendelse af den amerikanske øko-socialist Barry Commoners betydning, som kun nævnes i forbindelse med FNs første miljøkonference i Stockholm 1972 som et politiserende kuriosum. Han anbefalede ellers allerede i 1990 hurtigt at komme i gang med en storstilet økologisering af produktionen bl.a. for at imødegå klimaproblemets eskalering: ”For at være kompatible med økonomisk udvikling, må indgreb for at forebygge global opvarmning indbefatte overgangen til solenergi såvel som energibesparelser.”⁶

Til forskel fra forfatterens tidligere afhandling om den danske debat om atomkraft⁷ indeholder afhandlingen om klimadebatten ingen egentlig analysedel, der udlodder materialets modsætninger. En perspektiverende tekst om 'Omstillingen til lavkulstofsamfundet' er et fremskridt i terminologien, idet OD ikke mere taler om et

⁶ Commoner, Barry. 1990. *Making Peace with the Planet*. New York: Pantheon, s. 200

⁷ Danielsen, Oluf. 2006. *Atomkraften under pres. Dansk debat om atomkraft 1974-85*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.

'fossilfrit' samfund, hvor de aktuelt stærkt belastende drivhusgas-emissioner fra ikke-fossile kulstofkilder er bortdefineret. Da OD kun betegner omstillingsteksten som en skitse, kunne man have ønsket, at han med baggrund i sit tidligere arbejde mere offensivt havde påpeget, at et opgør med pseudoløsninger som atomkraft og geo-engineering er påkrævet, hvis forureningsfri fornybar energi og energibesparelser skal få den fornødne støtte og fremdrift for virkeligt at kunne erstatte kapitalistisk rovdrift.

Rolf Czeskleba-Dupont, Ph.D. i energi og samfund (Aalborg Uni 1985), er uddannet som sociolog og geograf (Berlin og København). Fritstillet fra sit arbejde på RUC i samfundsvidenskab.

CITATUDTRÆK

mediernes rolle i at skabe et angstprovokerende meningskaos

olie-eksporterende lande ville have erstatning for overgreb mod deres salgsforretning

Alle FNs lande har tilsluttet sig klimakonventionen fra 1992

ved stigende globale temperaturer vil fotosyntesen halte bagefter planternes respiration

de danske skeptikers særkende med solplet-historien

'Omstillingen til lavkulstofsamfundet' er et fremskridt i terminologien

forskeres kritik af den store satsning på biomasse for ikke at være så klimavenlig som forudset